

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku H. Ł., R. Ł. , R. P. ,
E. P. i J. P. syna J.
przy uczestnictwie Skarbu Państwa - Starosty K. , J. P.,
G. P., K. P. , Gminy G., Gminnej Spółdzielni "S." w G.
o zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 listopada 2014 r.,
na skutek skarg kasacyjnych wnioskodawców H. Ł. i R. Ł.
oraz R. P., E. P. i J. P. s. J.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 31 stycznia 2013 r., sygn. akt II Ca (...),

1) odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej wnioskodawców H. Ł. i R. Ł.;

2) zasądza od wnioskodawców H. Ł. i R. Ł. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 600 (sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego;

3) przyznaje radcy prawnemu D.B.M. ze środków budżetowych Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w K. kwotę 600 (sześćset) zł wraz z należnym podatkiem od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną wnioskodawcom z urzędu w postępowaniu kasacyjnym;

4) odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej wnioskodawców R. P. oraz J. P. i E. P.;

5) zasądza od wnioskodawców R. P. oraz J. P. i E. P. kwotę 600 (sześćset) zł tytułem kosztów postępowania na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

1. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni

przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagań przewidzianych przez art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko wtedy, gdy skarżący powoła i uzasadni istnienie przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w tym przedmiocie jest konsekwencją oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r., II PK 284/11 (niepubl.), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Podkreślić należy, że na etapie badania przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy nie analizuje zasadności podstaw skargi kasacyjnej, niemniej jednak rozważa, czy pozostają one w związku z przytoczonymi przez skarżącego przesłankami przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Do rozstrzygnięcia w postępowaniu kasacyjnym zagadnień prawnych sformułowanych jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania może bowiem dojść jedynie wtedy, gdy wskazane przez skarżącego podstawy skargi

kasacyjnej pozwalają na ich ocenę i sformułowanie na nie odpowiedzi. Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu sprawy w postępowaniu kasacyjnym nie może bowiem wyjść poza granice zaskarżenia i podstawy skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 k.p.c.); związany jest też ustaleniami faktycznymi Sądów *meriti* przyjętymi za podstawę rozstrzygnięcia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Skarga kasacyjna jest uzasadniona w sposób oczywisty wówczas, gdy na pierwszy rzut oka i bez potrzeby przeprowadzania bardziej złożonych rozumowań można stwierdzić wadliwość kwestionowanego nią orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 stycznia 2011 r., IV CSK 485/10, niepubl. oraz z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

2. Wnioskodawcy H. Ł. i R. Ł. uzasadnili wniosek o przyjęcie ich skargi kasacyjnej do rozpoznania ze wskazaniem na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które sformułowali w formie pytania: „czy wydanie aktu własności ziemi na podstawie ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych uzasadnia przypisanie dobrej wiary w rozumieniu art. 7 k.c. w zw. art. 172 § 1 k.c. samoistnym posiadaczom nieruchomości, której akt ten dotyczy oraz czy do aktu własności ziemi wg przepisów stosuje się art. 10 ustawy o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. 1982, Nr 11, poz. 81)”. Ponadto, powołali się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), ze względu na „oczywiste naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego, nieuwzględnienie wagi i znaczenia dokumentu urzędowego (aktu własności ziemi nr 6042/367/78 z dnia 29 grudnia 1978 r.) zastosowanie nieodpowiednich przepisów”.

Zagadnienie sformułowane przez wnioskodawców nie ma cech zagadnienia prawnego, które by mogło uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Co do zasady, jedną z przesłanek wydania aktu własności było posiadanie nieruchomości uzyskane w warunkach określonych w ustawie i wykonywane przez odpowiednio długi czas (art. 1 ust. 1 i 2 ustawy z 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, Dz.U. Nr 27, poz. 250 ze zm.). Z punktu widzenia przesłanek zastosowania ustawy nie miało znaczenia to, czy będzie ono zakwalifikowane jako wykonywane w dobrej lub złej wierze. Oceny

takiej dokonuje się w świetle przesłanek szczegółowo objaśnionych w orzecznictwie (por. m.in. uchwałę Sądu Najwyższego z 6 grudnia 1991 r., III CZP 108/91, OSNC 1992, nr 4, poz. 48) i ma ona znaczenie w sprawie o stwierdzenie nabycia własności przez zasiedzenie. Sądy *meriti* w niniejszej sprawie wskazały, z jakich przyczyn posiadanie przez wnioskodawców nieruchomości, której dotyczył wniosek o stwierdzenie zasiedzenia kwalifikują jako wykonywane w złej wierze, niezależnie od uzyskania przez nich aktu własności ziemi, wydanego sprzecznie z przesłankami ustalonymi w ustawie uwłaszczeniowej. Zarzuty skarżących sformułowane w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przeciwko takiej kwalifikacji zmierzają do zakwestionowania subsumpcji faktów pod przepis prawa mający zastosowanie w sprawie, nie zaś do wyjaśnienia problemów o charakterze abstrakcyjnym, wymagających wykładni w związku z ich znaczeniem w powtarzających się sytuacjach.

Art. 10 ustawy o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. 1982, Nr 11, poz. 81) określa znaczenie prawne aktu własności ziemi stwierdzającego nabycie własności nieruchomości na podstawie przepisów ustawy uwłaszczeniowej, o czym Sąd Najwyższy wypowiedział się już w postanowieniu z 28 września 1993 r., I CRN 139/93 (niepubl.). Zastosowanie tego przepisu do aktów własności ziemi jest zatem niewątpliwe. W powołanym orzeczeniu Sąd Najwyższy wyjaśnił jednak, że decyzja administracyjna co do okoliczności objętych domniemaniem stanowi dowód z dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 244 § 1 k.p.c., przeciwko zaś treści takiego dokumentu nie jest wyłączona możliwość przeprowadzenia dowodu w postępowaniu sądowym zgodnie z art. 253 k.p.c.

Skonfrontowanie uzasadnienia zaskarżonego postanowienia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala też przyjąć, że skarga kasacyjna wnioskodawców jest uzasadniona w sposób oczywisty, w znaczeniu przytoczonym wyżej.

3. Wnioskodawcy R. P. oraz J. i E. P. uzasadnili wniosek o przyjęcie ich skargi kasacyjnej do rozpoznania ze wskazaniem na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które przedstawili w formie pytań: „czy do przerwania biegu zasiedzenia prowadzi powództwo

zmierzające nie do wykreślenia z księgi wieczystej osoby posiadacza nieruchomości, ale określonych działek ewidencyjnych?” oraz „czy z faktu urządzenia różnych i w treściach ze sobą sprzecznych ksiąg wieczystych dla jednej nieruchomości z winy funkcjonariuszy Skarbu Państwa może on wywodzić dla siebie – jako jednocześnie właściciela, czyli w stosunkach cywilnoprawnych – korzystne skutki prawne”?

Także i te problemy nie mają cech zagadnienia prawnego w znaczeniu przedstawionym wyżej. Pierwszy, w warunkach niewątpliwie podjętego przez Skarb Państwa działania zmierzającego do przywrócenia stanu zgodnego z jego prawem poprzez doprowadzenie do objęcia jego nieruchomości tylko jedną księgą wieczystą, w której ujawnione będzie jego prawo jako właściciela, wiąże się z techniczną kwestią brzmienia żądania pozwu w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. W świetle okoliczności ustalonych w sprawie niewątpliwie jest, że Skarb Państwa zrealizował powyższe zamierzenia z powodzeniem. Problem brzmienia żądania, które zgłosił w prawomocnie zakończonym postępowaniu nie ma znaczenia z punktu widzenia okoliczności doniosłych dla zakwalifikowania posiadania wnioskodawców jako wykonywanego w dobrej lub złej wierze. Gdy zaś chodzi o drugi problem sformułowany przez wnioskodawców, to zauważyć trzeba, że korzystane dla siebie skutki prawne Skarb Państwa wywodził nie tyle z faktu założenia dwóch ksiąg wieczystych dla tej samej nieruchomości z wpisami prawa na rzecz różnych właścicieli, co z tego, że wnioskodawcy uzyskali akt własności stwierdzający nabycie prawa do tej nieruchomości wbrew przesłankom ustawowym i - jak ustaliły Sądy *meriti* - w związku z podaniem w postępowaniu uwłaszczeniowym nieprawdziwych danych o okolicznościach objęcia jej w posiadanie.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., odmówiono przyjęcia do rozpoznania skarg kasacyjnych wnioskodawców (pkt 1 i 4).

O kosztach postępowania kasacyjnego należnych Skarbowi Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 5 i § 8 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów

nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 461) (pkt 2 i 5),

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi reprezentującemu z urzędu wnioskodawców H. Ł. i R. Ł. orzeczono stosownie do § 2 i § 13 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 5 i § 8 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 461) (pkt 3).